

Ranking wykorzystania środków europejskich przez samorzady 2014–2019¹

Od 2014 roku samorzady wykorzystywały prawie 75 mld zł z różnych programów operacyjnych. Z tej kwoty niemal 25 mld zł przypada na gminy, a ponad 21 mld zł na miasta na prawach powiatu. Bardzo zbliżoną do dużych miast kwotę wydatkowały samorzady wojewódzkie, podczas gdy na powiaty przypadło niespełna 7 mld zł. Kwoty te to tylko dotacje wydawane przez budżety gminne, do których warto dodać dane o grantach pozyskiwanych bezpośrednio przez spółki komunalne (w latach 2014–2019 ok. 7 mld zł).

Ranking obejmuje wartość wszystkich dotacji unijnych pozyskanych przez samorzady w latach 2014–2019, bez rozróżnienia na dotacje inwestycyjne i związane z wydatkami bieżącymi. Wynik podawany jest w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W przypadku miast na prawach powiatu do wyniku obliczonego na podstawie budżetu dodane zostały informacje o dotacjach pozyskanych bezpośrednio przez spółki komunalne.

W 33 jednostkach samorządowych odnotowano łączną kwotę dotacji przekraczającą 4000 zł w przeliczeniu na mieszkańca, z czego 22 to gminy wiejskie. Warto zaznaczyć że połowa z tych 22 gmin znajduje się na terenie 5 województw objętym Programem Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej. Wśród miast wojewódzkich stolice regionalne z Polski Wschodniej zajmują cztery pierwsze pozycje rankingu. Ze wschodniej Polski pochodzą także liderzy rankingów w kategoriach: miasta na prawach powiatu oraz miasta powiatowe. Kolejny przykład tego zjawiska to województwa: podlaskie, lubelskie i podkarpackie zajmujące pierwsze, trzecie i piąte miejsce wśród samorządów wojewódzkich, oraz zlokalizowane we wschodniej Polsce 4 spośród pierwszych 5 powiatów w rankingu.

¹ Na podst. rankingu Pisma Samorządu Terytorialnego „Wspólnota”

Zestawienie 10 najlepszych województw

2014–2019	Województwo	Wydatki ze środków UE w latach 2014–2019 w zł per capita
1	podlaskie	1480,81
2	opolskie	1024,03
3	lubelskie	980,15
4	świętokrzyskie	971,46
5	podkarpackie	951,75
6	warmińsko-mazurskie	877,07
7	zachodniopomorskie	774,64
8	lubuskie	580,57
9	małopolskie	565,82
10	pomorskie	526,83

Województwo lubelskie zajęło w rankingu trzecie miejsce z wartością 980,15 zł wydatków ze środków UE w latach 2014-2019 w przeliczeniu na mieszkańca. W województwie lubelskim postawiono na projekty z różnych dziedzin. W Tomaszowie Lubelskim powstała długo wyczekiwana przez mieszkańców inwestycja związana z budową krytej pływalni, nowoczesnej siłowni i remontem hali sportowej. Projekt nosił nazwę „Modernizacja kompleksu sportowego OSIR Tomasovia obejmująca modernizację zdegradowanych budynków OSIR Tomasovia oraz remont budynku hali sportowej OSIR z zapleczem administracyjno-socjalnym zrealizowany przez miasto Tomaszów Lubelski”. Wartość to około 34 mln zł, dofinansowanie z UE – blisko 16 mln zł. Powiat biłgorajski zrealizował projekt „Wysoka jakość kształcenia zawodowego uczniów – większe szanse zatrudnienia w ramach Działania 12.4 Kształcenie zawodowe”. Wyposażone zostały pracownie przedmiotów zawodowych, nauczyciele ukończyli studia podyplomowe i kursy, uczniowie – staże i praktyki zawodowe. Wartość projektu wyniosła około 3,6 mln zł, a unijne dofinansowanie nieco ponad 3 mln zł. W województwie lubelskim wnioskodawcy mogą aplikować o środki UE na podstawie ogłoszonych naborów lub konkursów na stronie rpo.lubelskie.pl lub na stronach operatorów danych działań.

Zestawienie 10 najlepszych miast wojewódzkich

2014–2019	Miasto	Wydatki ze środków UE w latach 2014–2019 w zł per capita
1	Olsztyn	4853,74
2	Rzeszów	4462,95
3	Białystok	4148,00
4	Lublin	3612,83
5	Opole	3553,09
6	Gorzów Wlkp	3173,46
7	Kielce	3127,39
8	Bydgoszcz	3077,21
9	Zielona Góra	3051,53
10	Kraków	2668,51

Wśród miast wojewódzkich Lublin zajął 4 miejsce, z kwotą wydatków ze środków UE w latach 2014-2019 per capita na poziomie 3,6 tys. zł, co potwierdza że jest jednym z najszybciej rozwijających się miast wojewódzkich w Polsce. Miasto realizuje szereg inwestycji, m.in. rozpoczęto przebudowę kluczowego korytarza transportu zbiorowego - Al. Racławickich, projekty z zakresu infrastruktury społecznej, duże projekty transportowe z Dworcem Metropolitalnym na czele, działania związane z rewitalizacją miejskiej przestrzeni, m.in. parku Ludowego, tworzeniem miejskich skwerów czy łąk kwietnych.

Wśród miast powiatowych, w pierwszej dziesiątce rankingu znalazły się dwa miasta z województwa lubelskiego: Biłgoraj i Hrubieszów. Trudno sobie wyobrazić szybki rozwój miast bez środków unijnych. Wykonanie tych samych zadań, finansowanych wyłącznie z dochodów własnych, wspomaganych nawet środkami z budżetu państwa, trwałoby kilkanaście lat dłużej. Zmienia się także mentalność, coraz większą wagę przywiązuje się do porządku i czystości, a to w połączeniu z nową infrastrukturą daje pozytywny efekt.

Zestawienie 10 najlepszych miast powiatowych

2014–2019	Miasto	Województwo	Wydatki ze środków UE w latach 2014–2019 w zł per capita
1	Biłgoraj	lubelskie	2840,14
2	Wysokie Mazowieckie	podlaskie	2643,43
3	Lidzbark Warmiński	warmińsko-mazurskie	2543,16
4	Lębork	pomorskie	2489,87
5	Poddębice	łódzkie	2198,29
6	Łosice	mazowieckie	2142,42
7	Stalowa Wola	podkarpackie	2068,41
8	Ciechanów	mazowieckie	2060,89
9	Hrubieszów	lubelskie	2049,10
10	Busko-Zdrój	świętokrzyskie	2018,98

Samorządowcy powiatowi nie mniej skutecznie niż ich koledzy z gmin czy województw pozyskują fundusze unijne. Powiat włodawski, który zajął 4 miejsce, środki z UE otrzymał między innymi na budowę Centrum Usług Społecznych. Budowa Powiatowego Centrum Usług Społecznych za 9 mln zł – z czego 85 proc. to unijne dofinansowanie z RPO – to obecnie szandarowa inwestycja powiatu włodawskiego. PCUS zapewni kilkadziesiąt nowych miejsc pracy i skupi Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Przystań”, Dom Pomocy Społecznej, Dzienny Dom Pomocy, mieszkania wspomagane, a także Zakład Aktywności Zawodowej. Z innych realizowanych przez powiat projektów warto wymienić „Razem dla rozwoju e-usług publicznych”, czyli regionalne partnerstwo samorządów, które zakłada zapewnienie klientom zewnętrznym (obywatelom i przedsiębiorcom) możliwości wykorzystania wysokiej jakości elektronicznych usług publicznych (wkład UE – 6,4 mln zł). Warto też wspomnieć o przebudowie byłej stacji kolejowej Sobibór z przeznaczeniem na siedzibę Centrum Edukacji Historycznej „Stacja Sobibór” (wkład UE – 5,1 mln zł). Powiat włodawski planuje kolejne inwestycje, m.in. chce dokończyć, dzięki funduszom norweskim, kapitalny remont unikat na skalę światową – zespołu synagogałnego, w którym mieści się muzeum. Ponadto zamierza prowadzić programy zagranicznych wyjazdów uczniów, inwestować w służbę zdrowia, kontynuować program scalania gruntów – w którym jest od dawna liderem. Nie zabraknie też pieniędzy na drogi.

Zestawienie 10 najlepszych powiatów

2014–2019	Powiat	Województwo	Wydatki ze środków UE w latach 2014–2019 w zł per capita
1	przasnyski	mazowieckie	1893,30
2	lidzbarski	warmińsko-mazurskie	1226,71
3	siemiatycki	podlaskie	1171,17
4	włodawski	lubelskie	1087,88
5	bieszczadzki	podkarpackie	1076,60
6	leszczyński	wielkopolskie	1001,31
7	łosicki	mazowieckie	860,08
8	gołdapski	warmińsko-mazurskie	847,58
9	zduńskowolski	łódzkie	821,29
10	wrzesiński	wielkopolskie	815,11

Wśród 10 najlepszych gmin wiejskich większość jest ze wschodniej Polski: trzy z Podlasia, dwie z Lubelszczyzny i jedna z Podkarpacia. Z województwa lubelskiego to gminy: Rossosz i Hanna.

Zestawienie 10 najlepszych gmin wiejskich

2014–2019	Miasto	Województwo	Wydatki ze środków UE w latach 2014–2019 w zł per capita
1	Ożarówice	śląskie	7017,95
2	Rossosz	lubelskie	6735,11
3	Puńsk	podlaskie	5932,68
4	Lewin Kłodzki	dolnośląskie	5930,23
5	Hanna	lubelskie	5883,79
6	Pomiechówek	mazowieckie	5568,80
7	Horyniec-Zdrój	podkarpackie	5307,87
8	Płużnica	kujawsko-pomorskie	5179,94
9	Korycin	podlaskie	5122,12
10	Mielnik	podlaskie	5104,99